

دانشگاه کار آفرین:

مفاهیم و شاخص‌ها

علیرضا نوروزی

دانشیار، دانشگاه تهران

طاهره ترکمان

کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی دانشگاه، مومنانی همدان

شیرین زاهدی

کارشناس ارشد علم‌سنجی دانشگاه تهران

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: نوروزی، علیرضا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: دانشگاه کارآفرین: مفاهیم و شاخص‌ها/ علیرضا نوروزی، طاهره ترکمان، شیرین زاهدی.
مشخصات نشر	: تهران: چاپار، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۲ ص.: جدول؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: 978-600-276-105-7
ویدیت فهرست نویسی	: فیپا
پیدداشت	: واژه‌نامه.
پیدداشت	: کتابنامه:ص[۱۳۳] - ۱۴۸.
پیدداشت	: نمایه.
موضوع	: همکاری دانشگاه و صنعت -- ایران
موضوع	: Academic-industrial collaboration -- Iran
موضوع	: همکاری دانشگاه و صنعت
موضوع	: Academic-industrial collaboration
موضوع	: رافرنی -- ایران
موضوع	: Entrepreneurship -- Iran
شناسه افزوده	: ترکمان، طاهره، ۱۳۶۹ -
شناسه افزوده	: زاهدی، شیرین، ۱۳۴۰ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۰۹۲
رده بندی دیویی	: ۳۷۸/۱۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۳۵۲۲۷

تهران: ۸۸۱۹۹۶۸۰ - ۹۱۰۱۹۶۰۲۱۴

تهران- خیابان ولی عصر (عج) - بالاتر از زینت
کوچه نوربخش - پلاک ۴۰ - نشر چاپار

دانشگاه کارآفرین: مفاهیم و شاخص‌ها
دکتر علیرضا نوروزی، طاهره ترکمان، شیرین زاهدی
چاپ اول: ۱۳۹۷
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
صفحه‌آرایی: کلینیک اطلاعات ایران
ناظر فنی چاپ: مریم تفضلی
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۶-۱۰۵-۷ ISBN: 978-600-276-105-7
حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.
قیمت: ۱۴.۰۰۰ تومان

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۹	فصل اول. از دانشگاه تا دانشگاه کارآفرین
۱۹	مقدمه
۲۰	اهمیت و ضرورت دانشگاه کارآفرین
۲۲	کارآفرینی
۲۶	انواع کارآفرینی
۲۶	یک. کارآفرین مستقل (شخصی)
۲۷	دو. کارآفرینی درون‌سازمانی
۲۸	سه. کارآفرینی سازمانی یا سازمان‌های کارآفرین
۳۰	آموزش عالی و کارآفرینی
۳۳	کارآفرینی دانشگاهی
۳۳	یک. فعالیت‌های کارآفرینی دانشگاهی
۳۸	دو. عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌ها
۳۸	الف. نقش استادان دانشگاه بر کارآفرینی
۳۹	ب. آموزش کارآفرینی
۴۰	ج. بودجه و توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌ها
۴۱	د. وجود دانشگاه‌های متخصص در زمینه کارآفرینی
۴۱	هـ. افزایش روحیه کارآفرینی
۴۲	و. مدل رهبری دانشکده‌ای
۴۳	ز. صنعت و کارآفرینی
۴۳	ح. ارتباط دانشگاه، صنعت و کارآفرینی

۴۶. سه. مطالعه‌های پژوهشی متمرکز بر عوامل کارآفرینی دانشگاهی..... ۴۶
۴۶. ۱. عوامل و تعیین‌کننده‌های فردی کارآفرینی دانشگاهی..... ۴۶
۴۷. ۲. عوامل و تعیین‌کننده‌های سازمانی کارآفرینی دانشگاهی..... ۴۷
۵۱. ۳. عوامل و تعیین‌کننده‌های نهادی کارآفرینی دانشگاهی..... ۵۱
۵۲. ۴. عوامل و تعیین‌کننده‌های محیطی کارآفرینی دانشگاهی..... ۵۲
۵۴. تغییر پارادایم دانشگاه..... ۵۴
۵۶. یک. دانشگاه نسل اول و اهداف آن..... ۵۶
۵۷. دو. دانشگاه نسل دوم و اهداف آن..... ۵۷
۵۸. سه. دانشگاه نسل سوم و اهداف آن..... ۵۸
۶۰. چهار. دانشگاه نسل چهارم و اهداف آن..... ۶۰
۶۳. **فصل دوم. دانشگاه کارآفرین..... ۶۳**
- ۶۳..... ۶۳
۶۷. ۱. اهداف، مأموریت، دیدگاه و ظهور دانشگاه‌های کارآفرین..... ۶۷
۶۸. ویژگی‌های دانشگاه کارآفرین..... ۶۸
۶۸. ۱. ساختار دانشگاه کارآفرین..... ۶۸
۷۳. ۲. مدیریت دانشگاه کارآفرین..... ۷۳
۷۴. ۳. خلق سرمایه اجتماعی به وسیله دانشگاه‌های کارآفرین..... ۷۴
۷۵. ۴. استادان در دانشگاه کارآفرین..... ۷۵
۷۵. ۵. آموزش و پرورش..... ۷۵
۷۶. ۶. پژوهش..... ۷۶
۷۷. ۷. ایجاد پارک‌های علم و فناوری..... ۷۷
۷۸. ۸. ارتباط دانشگاه با صنعت و محیط‌های صنعتی..... ۷۸
۸۱. وظایف دانشگاه کارآفرین..... ۸۱
۸۲. مراحل اجرایی ساختار دانشگاه کارآفرین..... ۸۲
۸۳. الزامات تبدیل دانشگاه سنتی به دانشگاه کارآفرین..... ۸۳
۸۳. ۱. بازنگری در ساختار سازمانی..... ۸۳
۸۴. الف. ساختار تأمین منابع مالی..... ۸۴
۸۴. ب. ساختار اداری..... ۸۴
۸۵. ج. بخش‌های حمایتی..... ۸۵
۸۶. ۲. فرهنگ کارآفرینی..... ۸۶
۸۷. ۳. قوانین و سیاست‌ها..... ۸۷

۸۸	۴. توسعه اقتصاد محلی
۸۸	زمینه پیدایش نظریه دانشگاه کارآفرین
۹۱	موانع دانشگاه کارآفرین در کشورهای مختلف
۹۵	موانع دانشگاه کارآفرین در ایران
۹۶	اهمیت و ضرورت ایجاد دانشگاه کارآفرین
۹۷	نمونه‌های موفق دانشگاه‌های کارآفرین
۹۷	۱. منسسه فناوری ماساچوست (ام‌آی‌تی)
۹۸	۲. دانش‌سرای سنگاپور
۱۰۲	۳. دانشگاه غرب کاربردی آلمان
۱۰۴	۴. دانشگاه ویرجیلو انادا
۱۰۷	۵. دانشگاه آلبرتا
۱۰۸	۶. دانشگاه ویسکونسن
۱۰۹	مدل‌ها و مؤلفه‌های اصلی انشده کارآفرین
۱۱۸	مدل توسعه دانشگاه کارآفرین
۱۲۵	الگوهای دانشگاه‌های جهان
۱۲۶	الف. الگوی ناپلئونی
۱۲۶	ب. الگوی پژوهش‌محور دانشگاه (هومبولت)
۱۲۷	ج. الگوی دانشگاه مبتنی بر بازار
۱۲۷	د. الگوی بریتانیایی
۱۲۸	اقدام‌های مؤثر در کارآفرین‌تر شدن دانشگاه‌ها
۱۳۱	شاخص‌های ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌های کارآفرین
۱۳۱	پیشنهاد‌های عملی برای کارآفرینی دانشگاهی
۱۳۱	فهرست منابع
۱۳۳	الف. پارسی
۱۴۱	ب. انگلیسی
۱۴۹	واژه‌نامه انگلیسی به پارسی
۱۵۱	واژه‌نامه پارسی به انگلیسی
۱۵۳	نمایه موضوعی
۱۵۷	نمایه نام‌ها

پیشگفتار

امروزه به «کارآفرینی» به عنوان یکی از بهترین استراتژی‌های توسعه اقتصادی برای توسعه و رشد اقتصادی کشور و تقویت رقابت‌پذیری کشور در مواجهه با گرایش‌های فزاینده جهانی سازی نگریسته می‌شود. نقش دانشگاه کارآفرین نیز در یک محیط پویا از اقتصاد دانش‌بنیان، حمایت از توسعه اقتصادی از طریق افزایش میزان کیفیت پژوهش‌های بنیادی و کاربردی، و انتقال سریع چنین دانش جدیدی به جامعه از طریق آموزش و کارآفرینی است.

ظهور دانشگاه کارآفرین به عنوان نمود عینی ارتقاء صنعت و دانشگاه، افق‌های نوینی از اشتغال‌زایی و کارآفرینی در سطح کشور را فراروی برنامه‌ریزان و مدیران دانشگاه‌ها قرار می‌دهد. با توجه به اهمیت و نقش دانشگاه کارآفرین (دانشگاه نسل سوم) در توسعه صنعتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع کنونی، در سال‌های اخیر پژوهش‌های فراوانی در حوزه دانشگاه کارآفرین (عوامل و عناصر تشکیل‌دهنده آن) انجام شده است.

اثر حاضر به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان دانشگاه‌ها کمک می‌کند تا با توسعه فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه مربوطه علاوه بر پاسخ‌گویی به

نیازهای جامعه، میزان خوداتکایی دانشگاه را ارتقاء داده و برای افزایش کیفیت فعالیت‌های دانشگاه مربوطه، تلاش کرده و همچنین بستر لازم جهت درآمدزایی بیشتر و مدیریت صحیح منابع مالی که منجر به ارتقای کمی و کیفی خدمات ارائه شده به صنعت و اجرای طرح‌های برون‌دانشگاهی می‌شود را فراهم آورد. در این راستا، اثر حاضر به دنبال بررسی وضعیت شاخص‌های دانشگاه کارآفرین است تا بتوان با توجه به نتایج حاصله با ارائه پیشنهادهای عملی و مناسب در پایان، گامی به سوی هدف و برآیند مطلوب، یعنی وجود و ظهور دانشگاه کارآفرین برداریم. همچنین برای جاری می‌تواند برای برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و حتی ارزیابی، مورد استفاده به‌سازان و مدیران اجرایی مسئول قرار بگیرد.

از نظر گیب (۲۰۱۱) شاخص‌ها و مؤلفه‌های اصلی مدل توسعه دانشگاه کارآفرین عبارتند از: مؤلفه‌های چشم‌انداز، مأموریت و استراتژی دانشگاه، حاکمیت و اداره دانش، اختار و طرح سازمانی، قدرت نفوذ و استفاده از منابع متنوع، مدیریت ذی‌نفعان و ارزش‌های جامعه، دانش‌آموختگان، چندرشته‌ای و گزارش‌دهی، انتقال دانش، مرکز رشد، تأمین مالی مخاطره‌ها در شرکت‌های مشتق از دانشگاه، مؤلفه‌های بین‌المللی‌سازی، آموزش کارآفرینانه و آموزش سرمایه‌گذاری. این شاخص‌ها و مؤلفه‌ها در متن به تفصیل توضیح داده شده‌اند.

ترکمان (۱۳۹۵) به «بررسی وضعیت شاخص‌های دانشگاه کارآفرین بر اساس مدل گیب ۲۰۱۲ در دانشگاه تهران» پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران بر این باورند که شرکت‌های دانش‌بنیان، مراکز رشد (انکوباتورها)، پارک‌های علم و فناوری، شرکت‌های مشتق از دانشگاه و در حال تکوینی که توسط

مسئولان و اداره‌کنندگان دانشگاه‌ها با همکاری صنعت ایجاد شده و توسط اعضای هیئت علمی، کارکنان و دانشجویان اداره می‌شوند و در انتقال دانش و فناوری، مشاوره، کمک به شرکت‌ها و کسب و کارهای نوپا، تبدیل علم و دانش به نوآوری و ایجاد ثروت نقش ایفاء می‌کنند، از ضروریات توسعه یک دانشگاه به عنوان یک دانشگاه کارآفرین است.

تجاری‌سازی علم می‌تواند به عنوان یکی از راه‌های یک‌جانبه انتقال علم از استادان دانشگاه‌ها به مدیران و پژوهشگران حاضر در صنایع مورد ملاحظه قرار داد. از بررسی صنعت به عنوان یکی از بازیگران اصلی پارک‌های علمی و فناوری و مراکز رشد (انکوباتورها) و به عنوان مصرف‌کننده اصلی پژوهش‌های علمی و با توجه به بودجه‌های مالی که در اختیار دارند، نقش تجاری‌سازی پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای را به اجراء درآورند. یک بخش مهم و اساسی در ایجاد یک دانشگاه کارآفرین، بین‌المللی‌سازی آن دانشگاه است و با فراهم کردن زمینه نوآوری‌ها و ایجاد ابتکارات بین‌المللی جدید در محیط فضای دانشگاه؛ مشارکت و همکاری در فعالیت‌های بین‌المللی؛ ارضای آسایش‌های راه دور برای مخاطبان بین‌المللی؛ و ایجاد پیوندهای شرکتی با دانشگاه‌ها و شرکت‌های بین‌المللی و ایجاد برنامه‌های اشتغال، کارآفرینی و خوداشتغالی؛ بهره‌مندی از مشارکت‌های بیرونی برای سرمایه‌گذاری در ایجاد کسب و کار؛ ارتقای ظرفیت آموزش کارآفرینی و ... این وضعیت را بهبود بخشید.

در خاتمه نگارندگان بر خود فرض می‌دانند از زحمات کسانی که در به ثمر رساندن این متن سهیم بوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایند. از جناب آقای موسی محمدی مدیر نشر چاپار برای چاپ و نشر کتاب سپاسگزاری می‌شود.